

ტესტი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში I ვარიანტი

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა საგამოცდო ტესტის ელექტრონული ბუკლეტი.

ქართული ენისა და ლიტერატურის ტესტი სამი ნაწილისაგან შედგება: I. ტექსტის რედაქტირება; II. არგუმენტირებული ესე; III. მხატვრული ტექსტის ანალიზი.

ტესტის ყოველი ნაწილის შესასრულებლად აუცილებელი ინსტრუქციები თან ახლავს შესაბამის დავალებებს.

გაითვალისწინეთ, ტესტის III ნაწილში მოცემულია ორი დავალება. უნდა აირჩიოთ და შეასრულოთ ერთ-ერთი მათგანი (დავალება N1 ან დავალება N2).

ტესტის მაქსიმალური ქულაა 70.

ტესტის შესასრულებლად გეძლევათ 3 საათი და 45 წუთი.

გისურვებთ წარმატებას!

I. ტექსტის რედაქტირება (16 ქულა)

ყურადღებით წაიკითხეთ ქვემოთ მოცემული ტექსტი. გაასწორეთ მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული, სინტაქსური, პუნქტუაციური შეცდომები და სტილისტური ხარვეზები და ისე გადაწერეთ მთელი ტექსტი, რომ მისი შინაარსი არ შეცვალოთ. **გაითვალისწინეთ**, ქულები დაგაკლდებათ თქვენ მიერ გადაწერილ ტექსტში დაშვებული თითოეული შეცდომის, ხარვეზისა თუ უზუსტობის გამო.

თუ ამოიწერთ მხოლოდ ცალკეულ ფორმებსა და შესიტყვებებს ან რამდენიმე წინადადებას, ნაშრომი არ შეფასდება.

უძველესი საყურე, რომელიც შუამდინარეთში აღმოაჩინეს დაახლოებით 4500 წლისაა. ვარაუდობენ, რომ საყურე ჯარისკაცს ეკუთვნოდა და მას ჯარების სახეობის გამანსხვავებელი ნიშნის ფუნქცია უნდა ჰქონოდა. ძველ ეგვიპტეში საყურე მფლობელის მაღალ სოციალურ სტატუსზე მიანიშნებდა ხოლო ძველი რომაელები მას მონებისათვის ნიშნის დასადებათ იყენებდნენ. სამკაულის ფუნქცია საყურემ ანტიკურ სამყაროშივე შეიძინა. ამ დროიდან, სიმბოლურ დატვირთვასთან ერთად, დიდი ყურადღება ეთმობოდა მის ესთეტიკურ მხარესაც.

ყურის გახვრეტის ტრადიციას, რომლის გავრცელებასაც ადგილი ჰქონდა აფრიკის ტომებში ევროპელი კოლონიზატორები ველურობის გამოხატულებად აღიქვამდნენ. აღსანიშნავია, რომ ევროპელ მეზღვაურებსაც ეკეთათ ყურზე ოქროს რგოლი რომელსაც მისთვის განსაკუთრებული დანიშნულება ჰქონდა. მეზღვაურებს ჯეროდათ, რომ, თუკი ზღვაში დაიღუპებოდნენ და გვამს ტალღა ნაპირზე გამორიყავდა ოქროს საყურეს საფასურად გარდაცვლილს ქრისტიანულ წესით დაკრძალავდნენ.

XIX საუკუნეში საყურე მხოლოდ სამკაულის დანიშნულებით გამოიყენებოდა და ძირითადად ქალბატონებისთვის იყო განკუთვნილი. XX საუკუნის მეორე ნახევარში საყურემ ახალი ფუნქცია შეიძინა, კერძოდ ის მეამბოხე ახალგაზრდებისათვის პროტესტის გამოხატულებად და თვით-დამკვიდრების ერთგვარ საშუალებად იქცა.

II. არგუმენტირებული ესე (24 ქულა)

ტექნოლოგიური საშუალებებით გადატვირთული გარემო ზღუდავს ადამიანის წარმოსახვას, უკარგავს მას ძიებისა და ახლის აღმოჩენის სურვილს.

არგუმენტირებული მსჯელობით დაეთანხმეთ ამ მოსაზრებას ან უარყავით იგი.

გაანალიზეთ წარმოდგენილი თვალსაზრისი, ჩამოაყალიბეთ თქვენი დამოკიდებულება ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად, არგუმენტები გაამყარეთ სათანადო მაგალითებით. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული. შეარჩიეთ შესაბამისი სტილი. დაიცავით სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებდა, თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ:

ნაშრომი არ გასწორდება, თუ თქვენი მსჯელობა შემოიფარგლება ოთხი-ხუთი წინადადებით.

ნაშრომი, რომლის მოცულობა არ აღემატება 120 სიტყვას, ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

III. მხატვრული ტექსტის ანალიზი (30 ქულა)

აირჩიეთ ქვემოთ მოცემული ორი დავალებიდან ერთ-ერთი და მხოლოდ ის შეასრულეთ!

დავალება N 1

ყურადღებით წაიკითხეთ ავთანდილისა და შერმადინის დიალოგი:

შერმადინს ეტყვის, უბრძანებს პირ-მზე, ნათელთა მფენელი:

„ესე დღე არის იმედი, ჩემის გულისა მლხენელი,
შენგან თავისა შენისა საჩემოდ გამომჩენელი“.

მქებრად ამბისა მათისა ხამს მკითხველი და მსმენელი.

იტყვის: „როსტან არ გამიშვა, არცა სიტყვა მომისმინა;
მან არ იცის, რათა, ვინა და სულ-დგმული ვისგან ვინ-ა;
უმისოდმცა ნუ ცოცხალ ვარ ნუცა გარე, ნუცა შინა!
რაცა საქმე უსამართლო ღმერთმან ვისმცა შეარჩინა!

თუცა მისი არ-გაწირვა ჩემგან მტკიცობს, არ სათუობს,
გული, მისი უნახავი, ტირს და სულთქვამს, ვაებს, უობს,
კაცსა არას არ იახლებს, ერიდების, ჰკრთების, ქსუობს.
ყოვლი ცრუ და მოღალატე ღმერთსა ჰგმობს და აგრე ცრუობს!

სამი არის მოყვრისაგან მოყვრობისა გამოჩენა:
პირველ, ნდომა სიახლისა, სიშორისა ვერ-მოთმენა,
მიცემა და არას შური, ჩუქებისა არ-მოწყენა,
გავლენა და მოხმარება, მისად რგებად ველთა რბენა.

რადღა ვაგრძელებ სიტყვასა? ჟამია შემოკლებისა!
აწ გაპარვაა წამალი ამა გულისა ლებისა.
რასაცა გვედრებ, ისმენდი, ვირე დრო გქონდეს ხლებისა;
შენ გაამაგრე დაჭირვა ჩემისა ნასწავლებისა!

აწ მეფეთა სამსახურად პირველ თავი დაამზადე,
სიკეთე და უკლებლობა შენი ერთობ გააცხადე,
სახლი ჩემი შეინახე, სპათა ჩემთა ეთავადე,
სამსახური აქამდისი, კვლა გავლენა გააკვლადე!

მტერთა ჩემთა ენაპირე, ძალი ნუმცა მოგაკლდების,
ერთგულთათვის კარგი ნუ გშურს, ორგულიმცა შენი კვდების!
შემოვიქცე, შენი ჩემგან ვალი კარგად გარდიხდების;
პატრონისა სამსახური არაოდეს არ წახდების“.

ესე ესმა, ცრემლი ცხელი შერმადინსცა თვალთა სდინდი;
მოახსენა: „მარტოობით ჭირსა რადმცა შევუშინდი!
მაგრა რა ვქნა, უშენოსა დამეცემის გულსა ბინდი!
წამიტანე სამსახურად, მოგეხმარო, რადცა გინდი!

ვის ასმია მარტოსაგან ღარიბობა ეგზომ დიდი?!
ვის ასმია პატრონისა ჭირსა შიგან ყმისა რიდი?!
დაკარგულსა გიგონებდე, რა ვიქმნები აქა ფლიდი?“
ყმამან უთხრა: „ვერ წაგიტან, რაზომსამცა ცრემლსა ჰღვრიდი.

შენგან ჩემი სიყვარული ვითმცა არა დამეჯერა?
მაგრა საქმე არ მოხდების, ჟამი ასე დამემტერა!
ვის მივანდო სახლი ჩემი, შენგან კიდე ვინმც მეფერა?!
გული დადევ, დაიჯერე, ვერ წაგიტან, ვერათ ვერა!

თუ მიჯნური ვარ, ერთი ვხამ ხელი მინდორთა მე რებად;
არ მარტო უნდა გაჭრილი ცრემლისა სისხლსა ფერებად?
გაჭრა ხელია მიჯნურთა, რად სცალს თავისა ბერებად!
ასრეა ესე სოფელი, შესჯერდი კვლა შეჯერებად!

რა მოგშორდე, მახსენებდი, სიყვარული ჩემი გქონდეს!
არ ვეშიშვი მტერთა ჩემთა, თავი მონად მომიმონდეს!
ხამს, მამაცი გაგულოვნდეს, ჭირსა შიგან არ დაღონდეს.
მძულს, რა კაცსა სააუგო საქმე არად არ შესწონდეს!

მე იგი ვარ, ვინ სოფელსა არ ამოვკრეფ კიტრად ბერად,
ვის სიკვდილი მოყვრისათვის თამაშად და მიჩანს მღერად;
ჩემსა მზესა დავეთხოვე, გავუშვივარ, დავდგე მე რად!
მას თუ დავსთმობ, სახლსა ჩემსა, ველარ დავსთმობ ვისსა ვერად?

აწ ანდერძსა ჩემსა მოგცემ, როსტანს წინა დაწერილსა;
შენ შეგვედრებ, დაგიჭიროს, ვითა გმართებს ჩემსა ზრდილსა.
მოვკვდე, თავსა ნუ მოიკლავ, სატანასგან ნუ იქმ ქმნილსა,
ამაზედა იტირებდი, დაიდებდი თვალთა მილსა!“

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

წერით დავალებას ახლავს სამი მითითება. ეს მითითებები უნდა შეასრულოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურად არის გაგებული, ნაშრომი ტექსტის პერიფრაზია ან ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებდა, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ, ნაშრომი, რომლის მოცულობა არ აღემატება 120 სიტყვას, ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ავთანდილის მხატვრული სახის შესახებ მოცემული ტექსტის მიხედვით;
- იმსჯელეთ შერმადინის მხატვრული სახის შესახებ მოცემული ტექსტის მიხედვით;
- იმსჯელეთ ავტორის სტილისა და ტექსტის მხატვრულ-გამომსახველობითი თავისებურებების შესახებ.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება N2

ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწყვეტი ნოდარ დუმბაძის მოთხრობიდან „ნუ გააღვიძებ“:

ეს ამბავი კუკურას ომში წასვლამდე ერთი თვით ადრე მოხდა. კვირა დღე იყო. მარჩენალი ძროხა გამოეყვანა კუკურას ბაზარზე და ყიდდა. გვერდით გაცრეცილ, ლურჯ კაბაში გამოწყობილი თავისი ფეხშიშველი დაი ნათელა ედგა. კი არ ედგა, ორივე ჭადრის ძირში დაგორებულ ქვებზე ისხდნენ. დიდზე – კუკურა, უფრო მომცროზე – ნათელა.

კუკურა თუთუნს აბოლებდა თავჩალუნული და ჯოხით რაღაცას ხაზავდა მიწაზე. ნათელას გვერდით ბალახით გაძეპგილი კალათა ედგა და ჭადარზე მიბმულ აზმუვლებულ ძროხას დროდადრო თითო მჯილ ბალახს აჩრიდა პირში.

არავინ არ ევაჭრებოდა კუკურას, ისე კი ცა და ქვეყანა ეკითხებოდა:

- რავა ყიდი მაგ ძროხას, კუკურა?
- რამდენს იწველის, კუკურა, შენი ძროხა?
- ყველი თუ იცის ერბოიანი?
- რქენიე ხომ არაა, ბიჭო!
- სახელს რას უძახით?
- დერგში ხომ არ იცის ფეხის ჩადგმა?

ზოგს პასუხობდა კუკურა, ზოგს – არა.

ანანია მივიდა ბოლოს, ნიბლაძე.

– როგორ ყიდი, ბიჭო, მაგ ძროხას?

ფეხზე წამოუდგა ანანიას კუკურა. კუკურას ძროხას კი არა, მთელ ბაზარს რომ იყიდდა, ის კაცი იყო ანანია ნიბლაძე.

– სამი ათას მანეთად ვყიდი, ანანია ბატონო!

– ძვირია, ბიჭო!

– ვიცი.

– მერე, დოუკელი, თუ იცი!

– შენთვის ქალაქია მაგი ფული, ანანია ბატონო, ჩემთვის კი საცხოვრებელია აგი ძროხა.

– რატომ ყიდი მერე? – მოუჭრა სიტყვა ანანიამ და თავმოყრილ ხალხს შეხედა კმაყოფილმა. კუკურამ არაფერი არ უპასუხა.

ქვაზე დაჯდა ისევ.

– არ გეყურება? – გაუმეორა კითხვა ანანიამ.

– ამ შიშველ ციცას ხედავ შენ, ანანია? – ამოხედა ქვევიდან კუკურამ და ყვრიმალზე კუნთი აუთამაშდა.

– ორი ათას ხუთასი! – თქვა ანანიამ და ჯიბეში ხელი ჩაიყო.

– ერთი თვეა კლასში არ უვლია ამ ბაღანას, წულა და კაბა ჭირდება. – თქვა კუკურამ და ნათელას შეხედა.

– მიეცი, ბიჭო, კაი ფასს გაძლევს! – ურჩია ვილაცამ.

– მე რომ წავალ ჯარში, ამას და ნენას ჭამა არ უნდათ? – ჰკითხა შუამავალს კუკურამ.

– ორი ათას რვაასი! – თქვა ანანიამ და ფული ამოიღო ჯიბიდან... კუკურამ თვალი შეავლო ვეებერთელა ასმანეთიანებს.

ანანიამ ცერსა და საჩვენებელ თითზე დაიფურთხა და ფული გადაკეცა.

– წაიყვანე! – თქვა კუკურამ და ფულს თვალი აარიდა. ანანიამ საოცარი სისწრაფით დათვალა ფული და კუკურას გადასცა.

კუკურამ თავის მხრივ დიდხანს თვალა ფული, მერე ფაქიზად გაახვია გაზეთში და ჯიბეში ჩაიციურა. ანანიამ ძროხა ახსნა და იქვე მდგარ გლეხს გამოელაპარაკა.

– რამდენ კაცს ჩამოიარს, თუ იცი, აკაკია?

– კაცს გააჩნია, ანანია ბატონო.

– დღეს 10 კაცი ნადი¹ მყავს და ხვალ სამოცი, – სახლის გადახურვაზე.

¹ნადი – მუმახელი, რომელიც უსასყიდლოდ ეხმარება ვინმეს ყანაში თუ სხვა საშინაო სამუშაოზე.

– გაუჭირდება, ბატონო ანანია.

– გოჭს და ინდაურს მივახმარ.

– მაშინ, იცოცხლე, გეყოფა.

– რაც არ უნდა იყოს, ძროხაა მაინც! – თქვა ანანიამ და ძროხას გავაზე დაჰკრა ხელი.

მთელი ამ საუბრის განმავლობაში გაკვირვებული კუკურა ხან გლესს უყურებდა, ხან ანანიას, ხან გლესს, ხან ანანიას. მერე უცებ ნესტოები დაებერა და ტუჩები გაუფითრდა.

– რისთვის გინდა, ბატონო ანანია, მაგი ძროხა შენ? – ჰკითხა.

ანანიას გაეცინა.

– რისთვის და დასაკლავად! – უპასუხა ანანიას მაგივრად გლესმა.

– დასაკლავად?

– აბა, შენ რავა გეგონა?! – გაუკვირდა ანანიას.

კუკურამ სწრაფად ჩაიყო ჯიბეში ხელი და გაზეთის შეკვრა ამოიღო, მერე ძროხასთან მივიდა და ყელზე ხელი მოხვია.

– რას ბრძანებ, ანანია ბატონო, ამის დაკვლა ვინ გაიგონა?! ა, ბატონო, თქვენი ფული, მიჭირს თვარა, ამისთვის მემეტება?

– გაგიჟდი, ბიჭო, რაღა დროს პირის შეშლას! – მოქაჩა ბაწარი ანანიამ.

– როგორ გეკადრება, ანანია ბატონო, მე გამომისვი აგერ დანა ყელში და მაგას არ დაგაკვლევინებ, ამის დამკვლელს ხელი არ უნდა შეახმეს? – კუკურამ ფრთხილად გამოართვა ბაწარი ხელიდან ანანიას, ჯიბეში ფული ჩაუკუჭა და ნათელას მიუბრუნდა:

– წაიყვანე, გოგო, სახლში, აგი ძროხა!

– სამი ათასი მანეთი! – თქვა ანანიამ.

– წაიყვანე, გოგო!

– სამი ათას ორასი!..

– რას ბრძანებ, ანანია ბატონო? – გაიღიმა კუკურამ.

– სამი ათას ხუთასი, ბიჭო! – თქვა ანანიამ. ნათელა გაჩერდა და ძმას შეხედა თვალებში. კუკურა გაშრა. ჯერ ნათელას შეხედა შიშველ ფეხებზე, მერე – ფულს, მერე – ანანიას და მერე ძროხას. ერთხანს ასე იდგა. ხალხი გატრუნული უცქეროდა საოცარ სანახაობას.

– რა გითხარი, გოგო, მე შენ? – გაუჯავრდა კუკურა ბოლოს გაშტერებულ ნათელას დაკარგული ხმით და ძროხას ხელი ჰკრა ფერდში.

– წადი, ძროხა, შინ! – ახლა ძროხას გაუჯავრდა კუკურა და ძროხა წავიდა შინ. კუკურა უკან მიჰყვა.

– ვაი, შენს პატრონს! – თქვა ანანიამ.

– აგი სულელი ყოფილა! – თქვა ვიღაცამ.

1942 წლის გაზაფხულზე მოხდა ეს ამბავი.

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

წერით დავალებას ახლავს სამი მითითება. ეს მითითებები უნდა შეასრულოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურად არის გაგებული, ნაშრომი ტექსტის პერიფრაზია ან ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებდა, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ, ნაშრომი, რომლის მოცულობა არ აღემატება 120 სიტყვას, ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ კუკურას მხატვრული სახის შესახებ;
- იმსჯელეთ ანანიას მხატვრული სახის შესახებ;
- იმსჯელეთ ავტორის სტილისა და ტექსტის მხატვრულ-გამომსახველობითი თავისებურებების შესახებ.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!